

Høring i Utdannings- og forskningskomiteen:

Representantforslag om skolegang for ungdom med endelig avslag på asylsøknad
(Dokument 8:223 S (2017–2018))

NOAS takker for anledningen til å delta i ovennevnte høring. Vi støtter representantforslaget, og utdyper i det følgende hvorfor.

Norge bryter barnekonvensjonen

FNs barnekonvensjonen (BK) gjelder for alle personer som oppholder seg i Norge, og som er under 18 år. I opplæringsloven nektes barn med avslag på asylsøknaden rett til videregående utdanning. Dette er i strid med artikkel 28 i BK, som blant annet forplikter Norge til å gjøre videregående opplæring «tilgjengelige og oppnåelige for ethvert barn». Det strider også mot diskrimineringsforbudet i artikkel 2 i BK, som skal sikre barn konvensjonens rettigheter uten diskriminering av noe slag, og uten hensyn til barnets eller foreldrenes stilling.

Det er oppsiktsvekkende at regjeringen fortsatt ikke har tatt initiativ for å endre opplæringsloven, særlig sett hen til at lovavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet (daværende Justis- og politidepartementet) allerede i 2010 konkluderte følgende:

Å avskjære barn i aldersgruppen 16-18 år som enten søker opphold i Norge eller ulovlig oppholder seg her fra disse ytelsene, innebærer trolig en forskjellsbehandling i strid med BK artikkel 2 nr. 1 sammenholdt med artikkel 28 nr. 1, såfremt det er tale om opphold som sannsynligvis vil være langvarig.¹

Norge bryter konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter

Norge er etter FN's konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK) forpliktet til å anerkjenne enhver rett til utdanning. Etter artikkel 13 i ØSK, skal videregående opplæring «ved alle egnede midler gjøres tilgjengelig for alle, særlig ved gradvis innføring av gratis undervisning». Artikkel 2 sier at rettighetene i konvensjonen skal bli «utøvet uten forskjellsbehandling av noe slag», inkludert «status for øvrig».

Artikkel 2 sier også at statene er forpliktet til «å sette alt inn på at de rettigheter som anerkjennes av denne konvensjon, gradvis blir gjennomført fullt ut med alle egnede midler, og da særlig ved lovgivningstiltak». Det kan vanskelig hevdes at Norge ikke har evne til å sikre disse barna utdanning.

EUs mottaksdirektiv

Selv om EUs mottaksdirektiv ikke er direkte bindende for Norge, er det allikevel relevant å se hen til regelverk som gjelder for andre europeiske land. Mottaksdirektivets artikkel 14 sier følgende:

¹ Justis- og beredskapsdepartementet, *Tolkningsuttalelse fra lovavdelingen: § 2-1 - Rett til opplæring for barn med ulovlig opphold eller uavklart oppholdsstatus - forholdet til barnekonvensjonen*, referanse: 201008029 EO KRY/MMA, 28.12.2010 (tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/-2-1---rett-til-opplaringfor-barn-med-u/id629887/>).

Member States shall grant to minor children of applicants and to applicants who are minors access to the education system under similar conditions as their own nationals for so long as an expulsion measure against them or their parents **is not actually enforced**. (Vår utheving.)²

EU-land er derfor ifølge direktivet forpliktet til å gi samme utdanningstilbud til mindreårige med avslag på asylsøknaden – fram til de sendes ut av landet.

Dagens regjering er svært opptatt av at Norge ikke skal ha en asylpolitikk som kan oppfattes som mer liberal enn andre sammenlignbare europeiske land. NOAS mener Norge da også bør legge seg på linje med andre europeiske land når dette er til fordel for menneskene det gjelder.

Innenrikspolitikken samsvarer dårlig med utenrikspolitikken

Norge satser stort på bistand til utdanning i andre deler av verden. Mer enn åtte prosent av Norges humanitære bistand går til utdanning. På egne nettsider skriver regjeringen at «(u)tdanning i krise og konflikt utgjør en viktig del av norskstøttet innsats i krise- og konfliktområder», og at «(r)etten til utdanning må realiseres også for barn som er drevet på flukt eller på andre måter er rammet av naturkatastrofer, krig, konflikt og forfølgelse».³ Statsminister Erna Solberg mottok nylig en pris for internasjonalt engasjement fra Atlantic Council, blant annet for hennes engasjement for utdanning for alle.⁴ Det som gjelder ute bør gjelde hjemme, og retten til utdanning bør derfor også sikres for barn på flukt som har kommet til Norge.

Barn på flukt har behov for skolegang

Barn som søker asyl i Norge kommer fra land preget av krig og alvorlige menneskerettighetsbrudd, og de har vanskelige opplevelser med seg fra hjemlandet. Barn som lever med avslag på asylsøknaden, er i en svært sårbar, uforutsigbar og belastende situasjon. Mangel på skolegang kan føre til store psykiske belastninger for barna. Noen av barna som har mistet skoleplass, har utviklet til dels store psykosomatiske problemer. Skolegang kan skape stabilitet i hverdagen, skape håp for fremtiden, og bidra til utvikling av viktig sosialt nettverk.⁵ Utdanning i Norge vil også gjøre barna og ungdommene bedre i stand til å klare seg ved en retur til hjemlandet.⁶

Kontakt i NOAS: Mona Reigstad Dabour, politisk rådgiver: mrd@noas.org / 480 22 166

NOAS, 28.9.2018

² Directive 2013/33/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 laying down standards for the reception of applicants for international protection (recast) (tilgjengelig fra: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0033&qid=1433146661844&from=EN>).

³ <https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/humanitart-arbeid/utdanning-i-krise/id2076781/>.

⁴ <http://www.atlanticcouncil.org/resources/prime-minister-erna-solberg-2018-global-citizen-awards>.

⁵ Nerina Weiss, *Normalitet i limbo – Asylbarn med endelig avslag*, Fafo-rapport 2013:47; Redd Barna, *En alvorlig stor melding (2012-2013) – Melding til Stortinget fra barn som søker asyl i Norge*; Redd Barna, *Mens vi venter – en hilsen fra barn som søker asyl i Norge*, 2013.

⁶ NOU 2010:7 *Mangfold og mestring – Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringssystemet*; NOU 2011:10 – *I velferdsstatens venterom*.